

Αυτές οι συνέπειες μπορεί μεν να εξέπληξαν τους εμπλεκόμενους φορείς, όμως θα πρέπει τελικά να θεωρούνται ως αναμενόμενες. Όταν αναλαμβάνονται ριψοκίνδυνες τοποθετήσεις σε πολύπλοκα προϊόντα και οι ενέργειες του ενός πιστωτικού ιδρύματος επηρεάζουν και άλλα με τα οποία αυτό συνδέεται, φυσικό επακόλουθο είναι η κατάρρευση και οι ζημιές για ένα μεγάλο μέρος του τραπεζικού συστήματος.

Ο χρηματοοικονομικός τομέας -το τμήμα του συστήματος που ευθύνεται για τη χρηματοδότηση των οικονομιών ή με άλλα λόγια το finance- θα μπορούσε να συνεισφέρει λιγότερο στη στήριξη του συστήματος δηλαδή των επιχειρήσεων και της βιομηχανίας, οπότε αυτό θα ήταν υγιέστερο για την οικονομία και τις επιχειρήσεις που θα αρκούσαν και σε ίδιες δυνάμεις (content industry). Ίδιες δυνάμεις σημαίνει να μπορούν οι επιχειρήσεις να δημιουργούν ιδέες, να παράγουν καινοτόμα προϊόντα και να είναι περισσότερο ανταγωνιστικές. Οπότε να μπορούν "να σταθούν στα πόδια τους" με αυτόνομο τρόπο και να μην αναζητούν ξένα κεφάλαια (δάνεια) είτε από τον χρηματοοικονομικό τομέα είτε από τις ίδιες τις κυβερνήσεις, όπως για παράδειγμα συμβαίνει σήμερα με την αυτοκινητοβιομηχανία στις ΗΠΑ. Finance μπορεί κατά τον Τσόρτσιλ να σημαίνει οικονομική βοήθεια τόσο από τις τράπεζες όσο και από τις άμεσες ή έμμεσες κρατικές ενισχύσεις.

Η αναζήτηση χρηματοδοτικής βοήθειας είτε από τραπεζικούς, είτε από κρατικούς φορείς περιέχει, όπως αποδείχθηκε και πρόσφατα, πολλών ειδών κινδύνους, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται ο πιστωτικός, ο κίνδυνος μη αποπληρωμής, ο κίνδυνος περαιτέρω μόχλευσης άρα κατ'επέκταση υπερ-χρέωσης του οφειλέτη μέσω συσσώρευσης υποχρεώσεων. Τα ανωτέρω οδηγούν στη δημιουργία του κινδύνου πτώχευσης, φαινόμενο που έλαβε χώρα τους τελευταίους μήνες κατά κόρον σε σημαντικούς για την οικονομία βιομηχανικούς κολοσσούς και επιχειρήσεις.

Ίσως οι επιχειρήσεις, στην προσπάθειά τους να διασφαλίσουν την υγιή λειτουργία τους και να επεκτείνουν τις επενδύσεις τους αποσκοπώντας στην κερδοφορία, στράφηκαν προς εύκολες οδούς, φαινομενικά, οι οποίες θα τους εξασφάλιζαν σε σύντομο χρονικό διάστημα ρευστότητα για να καλύψουν τις υποχρεώσεις τους, αγνοώντας όμως ή παραβλέποντας -αυτό οι ίδιες το γνωρίζουν- τους όρους ανάληψης δανείων και πολύ περισσότερο τους πραγματικούς κινδύνους που κρύβονταν πίσω από τα δάνεια (οποιασδήποτε μορφής) τα οποία αναλάμβαναν.

Δεν είναι προφανές αν η κατάσταση θα ήταν σχετικά καλύτερη στην περίπτωση που οι επιχειρήσεις και η βιομηχανία στηρίζονταν αποκλειστικά ή, τουλάχιστον, κατά το μεγαλύτερο μέρος τους, στις ίδιες δυνάμεις τους. Αυτό, όμως, που μπορεί να διατυπωθεί με σχετική βεβαιότητα είναι ότι όποιο πρόβλημα προέκυπτε, οι επιχειρήσεις θα ήταν σε θέση να το αντιμετωπίσουν εκ των έσω και να προσπαθήσουν να μην το μεταδώσουν στην ευρύτερη οικονομία, παρά μόνο σε συγκεκριμένο κλάδο, ελπίζοντας ότι οι δυνάμεις της προσφοράς και της ζήτησης θα εξουδετέρωναν, έστω και μακροχρόνια, τις όποιες διαφορές υπήρχαν. Σίγουρα ο αντίκτυπος θα ήταν αισθητός και στην ευρύτερη οικονομία ούτως ή άλλως, εν τούτοις, θα αντιμετωπιζόταν η κάθε περίπτωση ως μεμονωμένη, χωρίς να εμπλέκεται σε ντόμινο αλληλεπιδράσεων, συμπαρασύροντας και επιχειρήσεις που ίσως μέχρι εκείνη τη στιγμή δεν αντιμετώπιζαν ιδιαίτερα σοβαρό πρόβλημα.

Είναι συνεπώς φανερό ότι τόσο η πλευρά της χρηματοδότησης του συστήματος όσο και οι μεγάλες βιομηχανικές επιχειρήσεις εμφανίστηκαν ιδιαίτερα απροετοίμαστες απέναντι στην πιστωτική κρίση που έπληξε τις Η.Π.Α. αλλά και τον υπόλοιπο κόσμο, έχοντας πλήρως λησμονήσει την ευχή που έκανε ο Άγγλος πολιτικός πριν από αρκετές δεκαετίες σκεπτόμενος πολύ συνετά για την ανάγκη του μέτρου που τελικά πρέπει να διέπει και τις σύγχρονες οικονομίες.

Με το "Παγκόσμιο Βλέμμα" στις Τράπεζες

Παρά την "ανακούφιση" των διεθνών αγορών μετοχών αλλά και της ελληνικής χρηματιστηριακής αγοράς με το τελευταίο bear market rally, καθίσταται φανερό το ειδικό πλέον βάρος που διαθέτει ο παγκόσμιος τραπεζικός κλάδος προς τη διατήρηση της οποίας ανάκαμψης των τιμών των μετοχών. Βρισκόμαστε σε μια περίοδο όπου από τη μία πλευρά, οι αγορές έχουν προεξοφλήσει σε μεγάλο βαθμό τα "τοξικά" και εν γένει προβληματικά χαρτοφυλάκια δανείων των τραπεζών, και από την άλλη πλευρά οι κυβερνήσεις των αντίστοιχων χωρών έχουν προβεί σε όλα τα δυνατά μέτρα κεφαλαιακής ενίσχυσης των ιδρυμάτων και του συστήματος γενικότερα.

Καθώς κανείς δεν γνωρίζει το πραγματικό βάθος της μόλυνσης του συστήματος, είναι πολύ δύσκολο να προβλεφθεί η αποτελεσματικότητα των μέτρων που έχουν ληφθεί προς όφελος των τραπεζικών ιδρυμάτων, κυρίως σε μακροπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα.

Ο βαθμός στον οποίο οι διεθνείς αλλά και ελληνικές τράπεζες εξυγιανθούν και εξέλθουν "αναγεννημένες" από την κρίση προσδιορίζει όχι μόνο την πορεία των αγορών μετοχών στο μέλλον, αλλά και την πραγματική ανάπτυξη όλων των μεγάλων οικονομιών του πλανήτη, των οποίων η ζήτηση δίνει ώθηση στις κερδοφορίες των επιχειρήσεων και την απασχόληση, ανατροφοδοτώντας την ανάπτυξη. Εδώ όμως υπάρχει και μια λεπτή ισορροπία του εγχειρήματος: Πρέπει η κυβερνητική παρέμβαση και ο ειδικός ρόλος που διαδραματίζει ο μέτοχος - κράτος να μην επηρεάσει την αποδοτικότητα του ιδιωτικού τομέα των επιχειρήσεων και να μην αλλοιώσει τη λειτουργία της ελεύθερης αγοράς κεφαλαίου και χρήματος μέσω της οποίας μεγιστοποιείται η αξία των μετόχων και δημιουργούνται συνθήκες ανόδου των αποτιμήσεων στο Χρηματιστήριο.

Αντιπληθωρισμός, Πραγματικό Κόστος Δανεισμού & Αποτιμήσεις Εταιριών

Τώρα που ο αποπληθωρισμός παρουσιάστηκε ήδη στην Αμερικάνικη οικονομία και οι παγκόσμιες αγορές έχουν αρχίσει να αντιμετωπίζουν παρόμοιες επιδράσεις, είναι καιρός να διερευνηθούν οι συνέπειες του αντιπληθωρισμού ή ακόμη και του αρνητικού πληθωρισμού (deflation στην αγγλική ορολογία) στο κόστος δανειακών κεφαλαίων, μία από τις υποθέσεις που απαιτούνται για την αποτίμηση εταιριών και μετοχών.

Ως αρχή, θα πρέπει να περιγράψουμε το τρέχον περιβάλλον των πτωτικών τιμών αγαθών και υπηρεσιών σε όλες τις πτυχές του: Χαμηλή ζήτηση από καταναλωτές σε συνδυασμό με υψηλά επίπεδα αποθεμάτων έχουν πιέσει τις εταιρίες να πουλήσουν τα προϊόντα τους στη χαμηλότερη δυνατή τιμή και έχουν δημιουργήσει τις πρώτες ενδείξεις αντιπληθωρισμού. Η περίπτωση αυτή είναι εμφανής παρά το τελευταίο πακέτο στήριξης που εκδόθηκε από την Αμερικάνικη κυβέρνηση, σε μια προσπάθεια ενίσχυσης της κατανάλωσης και της συνολικής ζήτησης. Φαίνεται επίσης ότι όλες οι πρόσφατες πρωτοβουλίες των Αμερικάνικων αρχών να ενισχύσουν την οικονομία έχουν αποτύχει μέχρι τώρα να προσφέρουν σημαντικά αποτελέσματα στη ζήτηση αγαθών και υπηρεσιών, καθώς ο κόσμος είναι ακόμα διστακτικός να ξοδέψει χρήματα επειδή φοβάται ένα χειρότερο οικονομικό μέλλον. Οι καταναλωτές επίσης από την πλευρά τους έχουν ως προτεραιότητα να εξοφλήσουν τα δάνειά τους και να ελέγξουν τις δανειακές τους υποχρεώσεις τώρα που μπορούν.

Αυτός ο συνδυασμός των πτωτικών τιμών και της υψηλής μόχλευσης συχνά αναφέρεται ως θανάσιμη κατάσταση στην οικονομία. Αναλύθηκε αρχικά από τον Irving Fisher, έναν Αμερικανό οικονομολόγο και καθηγητή, στην Θεωρία του περί Αντιπληθωρισμού & Χρέους των Μεγάλων Υφέσεων (Debt-Deflation Theory of Great Depressions - 1933). Αυτή η θεωρία υποστηρίζει την άποψη ότι οι συνθήκες χρέους και αντιπληθωρισμού στην οικονομία τείνουν να δημιουργήσουν ένα δυσμενές περιβάλλον τόσο για καταναλωτές όσο και για επιχειρήσεις. Η κύρια αλυσίδα επιδράσεων σύμφωνα με την θεωρία του Fisher παρουσιάζεται παρακάτω:

Κατάσταση υπερχρέωσης
Ρευστοποίηση περιουσιακών στοιχείων και συγκεκριμένα πεισμένων περιουσιακών στοιχείων για την εξόφληση χρεών
Μείωση νομισματικών καταθέσεων (μετρητών), καθώς εξοφλούνται τα δάνεια
Χαμηλότερη ταχύτητα κυκλοφορίας του χρήματος
Χαμηλότερη ζήτηση
Πτωτικές τιμές αγαθών και υπηρεσιών
(Σε αυτό το στάδιο υποθέτουμε ότι δεν λαμβάνει χώρα αποκατάσταση των πληθωριστικών πιέσεων)
Πτωτικά εταιρικά έσοδα και κέρδη, πτωχεύσεις
Χαμηλότερη παραγωγή, εμπόριο και απασχόληση
Ακόμα χαμηλότερη ταχύτητα κυκλοφορίας του χρήματος
Αύξηση στο πραγματικό κόστος χρήματος (με την προσαρμογή του αρνητικού πληθωρισμού)